

Birinci elden Behçet Necatigil

Usta şair Hilmi Yavuz'un 'Behçet Hoca'sı hem konu edindiği Behçet Necatigil'in şiiri hakkında önemli çözümlenmeleri, yargıları, hem de Yavuz'un birinci elden tanıklıklarını içeriyor. Ölümünün 40'uncü yılında anılan Necatigil'in arkadaşlarını övmek ya da hicvetmek için yazdığı kasideler ise 'Dost Meclislerinde Kasideler'de bir araya getirildi.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

Behçet Necatigil, 16 Nisan 1916 doğumlu. İstanbul'da doğmuş, ömrünü İstanbul'da tamamlamış. 13 Aralık 1979'da 63 yaşında kaybetmişiz... İlk şiiri 'Gece ve Yas', lisede öğrenciyken 1 Ekim 1935'te Varlık dergisinde yayımlanmış. İlk kitabı 'Kapalı Çarşı'nın yayım tarihi 1945. Şiir kitaplarının yanı sıra, şiir görüşünü açıklayan yazılar yazdı, radyo oyunları, sözlükler yayımladı. Almandan birçok çeviriye imza attı. Rilke, Knut Hamsun, Sadık Hidayet gibi büyük yazarlar Türkçede onun titiz çevirileriyle okunuyor.

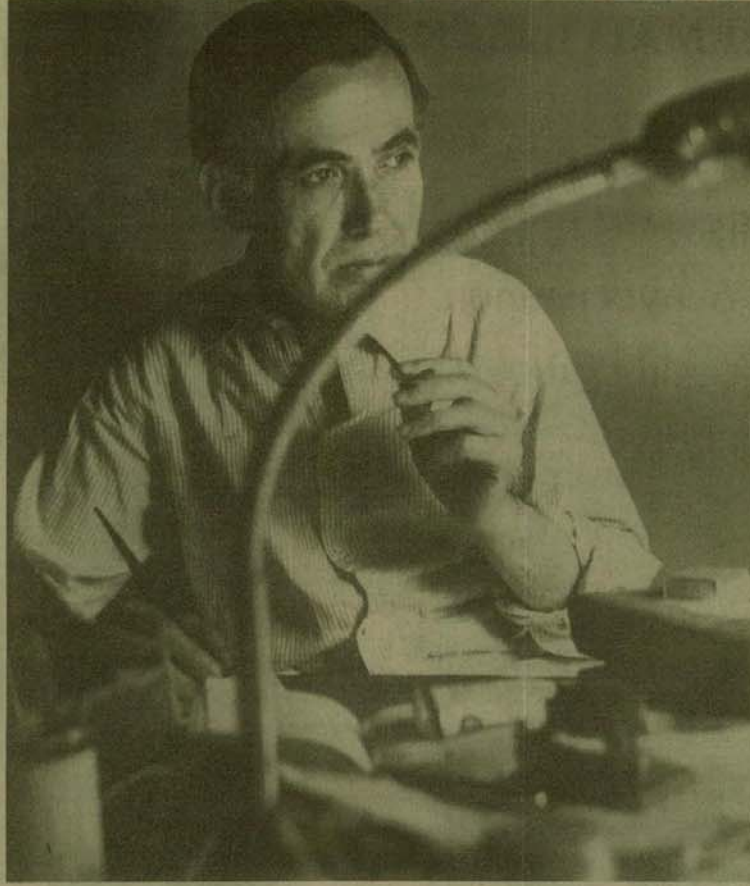
Necatigil, 'eserleriyle yaşayan'lardan oldu. Hem eserleri defalarca yeniden basıldı hem de ondan geriye kalan arşivinden yeni eserler, kitaplar yayımlanmaya devam ediyor.

Şiir ödülü denildiğinde ilk akla gelen ve en uzun soluklu ödülllerimizden olan, 1980'den beri düzenli olarak verilen Necatigil Şiir Ödülü ile büyük ustayı her yıl yeniden anıyoruz. Nice on yıllar süreceğine inandığımız ödül, bu yıl 40. Yıl Onur Ödülü olarak ve tüm emeği göz önüne alınarak Şavkar Altınel'e verildi.

Necatigil'in ölümünden sonra yayımlanan ilk ve en önemli çalışma, yakın dostu Ali Tanyeri ve öğrencisi Hilmi Yavuz'un hazırladıkları, emek ürünü editöryal notları ve yayımlanmamış, kitaplaşmamış şiirleri de içeren 'Bütün Eserleri'dir. Hilmi Yavuz, Necatigil'in öğrencisi olmanın yanında yakın dost çevresinde de yer almış büyük bir şair. Hilmi Yavuz'un çeşitli dergilerde yer alan ve bazılarını kitaplarına da aldığı birçok çalışması vardır Necatigil ve şiiri hakkında. Şimdi bunlara yekpare bir kitap, bir monografi eklendi; 'Behçet Hoca'.

Necatigil, 'Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü'nde kendisi için şunları yazmış: "Şiirde 40 yılını, doğumundan ölümüne, orta halli bir vatandaşın; birey olarak başından geçecek durumları hatırlatmaya; ev-aile-yakın çevre üçgeninde, gerçek ve hayal yaşantılarını iletmeye, duyurmaya harcadı. Arada biçim yenileştirmelerinden ötürü yadırgandığı da oldu, ama genellikle, eleştirmenlerin onun için, tutarlı ve özel bir dünyası olan bir şair dediler."

Hilmi Yavuz'un 'Behçet Hoca'sını okurken Necatigil'in kendi için yazdığı bu sözleri anımsadım. "Ben şiiriyle kendisini birebir tutan bir başka şair tanımadım. Şiirinde yaşamına aykırı düşen hiçbir şey yoktu onun. Kimi şi-

irler okunur arkasında kendi ateşinin varsa. Onun şiirinin arkasında kendi ateşi vardı. Yıllar sonra gene ısıtacak bizleri..." diyor Hilmi Yavuz.

'Behçet Hoca' iyi bir monografi olarak hem konu edindiği Necatigil'in şiiri hakkında önemli çözümlenmeleri, yargıları, hem de Hilmi Yavuz'un tanıklık ettiği Necatigil'in yaşamına dair birinci elden anıları, gözlemleri ve bilinmeyenleri içeriyor.

Necatigil'in yaşamıyla eserlerinin nasıl örtüştüğünü, sıkı bağlar içinde olduğunu görüyorsunuz. 'Ev-aile-yakın çevre üçgeni'ni nasıl kurduğunu ve onu giderek nasıl daralttığını hem anılardan hem şiir çözümlenmelerinden yola çıkarak gösteriyor Hilmi Yavuz. Necatigil'in eseri sıkı dokunmuş, olağanüstü derinliğiyle çoğul okumalara açık ama o derinliğe inildiğinde şairin poetikasını da net bir şekilde yansıtan şiirlerden oluşur.

Necatigil bu dünyayla, kendi benliğiyle derdi olan bir şairdir. Yaşam öyküsünü bilmeseniz de onun derdine ortak olma hissiyle dolarsınız şiirlerini okurken. Çünkü onun dert edindiği şey-

ler insanın var olduğundan beri temel meselelerdir. Hilmi Yavuz, Necatigil'in tüm dertlerini tek tek ortaya çıkarıyor, şiirinden örneklerle gösteriyor 'Behçet Hoca'da. Yarım kalmışık, yaşamın bir azap olması, tedirginlik, beyhudedelik duygusu... Necatigil, okurunun emek vermesini, yarım kalanı tamamlamasını, yaşama azabının nedenini anlamasını ister. Şiir sadece dizelerde okunan ve yakalanan, satıhtaki anlam değildir. Necatigil, şiirlerinde hem kendinden önceki şiir mirası ile metinlerarası ilişkiler kurar hem de kendi daha önceki şiirlerine göndermeler yaparak şiirlerarası ilişkiler... Üstelik tüm bunları,

bulduyuyla yetinmeyen bir usta olarak yepyeni biçimsel arayışlarla yapar, şiirini sürekli yeniler.

Behçet Necatigil'in çocukları hayırlı evlatlar olarak hem babalarının eserlerinin doğru ve tam olarak yayımlanmasına titizleniyor, ödülle adını yaşatıyor, hem de üstadın evrak-ı metrukesini değerlendirip külliyyata yeni eserler katıyorlar.

ŞAKACI VE MUZİP NECATİGİL

Hilmi Yavuz 'Behçet Hoca'da Necatigil'in dost meclislerinde içine kapalı, ciddi, az ve öz konuşan bir hali olduğunu anlatıyor. Ama nükteye, şakaya da kapalı değil. Yeri geldiğinde taşı gediğine koymayı da biliyor. Hilmi Yavuz, Necatigil'in Demirtaş Ceyhun'un Sait Faik Armağanı'nı alması vesilesiyle verilen yemekte okuduğu kasideden söz ediyor. Bu latif şiirin tek örnek olmadığını Necatigil arşivinde bulunan ve kendi yazdığı kaside ve gazellerden oluşan 'Dost Meclislerinde Kasideler'den anlıyoruz. Çay partisi, piknik, yılbaşı, mezuniyet, misafirlik, ödül, doğum, emeklilik, uğurlama gibi çeşitli vesilelerle oradakileri övmek ya da hicvetmek amacıyla kaside ve gazeller yazmış ve bunları o kutlamalarda okumuş Necatigil. Şair-yazar dostları da, öğretmen meslektaşları da, arkadaşları da var bunların arasında. Üstadın o kendi içine kapalı, suskun dünyasında ne denli şakacı ve muzip olabildiğininin, dostlarını nasıl gözlemleyip onların hal ve tavırlarından hoş latifeler çıkardığının örnekleri. Tabii Osmanlıcaya, Divan şiirine hakimiyetinin de örnekleri bunlar. Kitabı yayıma hazırlayan kızı Ayşe Sarısayın da bu kasideleri yayımlamakla yetinmemiş, yazıma nedenlerini ve okunmalarının öykülerini de araştırmış, anılara, tanıklıklara dayanarak anlatmış. Kitabın fotoğraflar ve belgeler de var. "Dost Meclislerinde Kasideler" ve 'Behçet Hoca' birlikte okunduğunda şiirlerinden tanyıp hayran olduğumuz büyük bir ustanın hem yaşamına hem de eserlerine çok daha yakınlaşmış oluyoruz.

BEHÇET HOCA
Hilmi Yavuz
Everest Yayınları, 2019
160 sayfa, 29 TL

DOST MECLİSLERİNDE KASİDELER
Behçet Necatigil
Hazırlayan: Ayşe Sarısayın, Saban Özdemir
Everest Yayınları, 2019
242 sayfa, 32 TL